

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
สารบัญภาพภาคผนวก.....	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ความรู้เกี่ยวกับหมอลำและภูมิปัญญา.....	11
สังคมวัฒนธรรมและการถ่ายทอดวัฒนธรรม.....	29
รูปแบบการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้.....	37
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	56
การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม.....	70
วิธีวิทยางานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น.....	76
แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการออกแบบนวัตกรรม.....	86
ความเป็นมาของศูนย์ดำรงมรดกอีสานสำโรง เรื่องประพันธ์.....	101

หัวเรื่อง	หน้า
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	104
งานวิจัยในประเทศ.....	104
งานวิจัยต่างประเทศ.....	111
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	115
การออกแบบนวัตกรรม.....	115
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....	121
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	122
ระยะการดำเนินการวิจัย.....	122
ขั้นตอนและวิธีการวิจัย.....	122
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	130
วิธีสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	131
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	134
ปฏิทินนวัตกรรม.....	136
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	138
บทที่ 4 ผลการวิจัย	140
ปรากฏการณ์ความเป็นมาของหมอลำบ้านโนนค้อ จากอดีตถึงปัจจุบัน.....	140
องค์ความรู้ด้านหมอลำของบ้านโนนค้อที่สำคัญและเหมาะสมจาก คุรุภูมิปัญญา หมอลำเครือข่ายศูนย์ดำรงมรดกอีสานสำรวจเรื่องประพันธ์.....	152
รูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้หมอลำบ้านโนนค้อ โดยเครือข่ายศูนย์ ดำรงมรดกอีสานสำรวจเรื่องประพันธ์.....	174
การวัดผลสำเร็จของรูปแบบ.....	180
การวัดความยั่งยืนของศูนย์ดำรงมรดกอีสาน สำรวจเรื่องประพันธ์.....	180
บทที่ 5 ผลการขับเคลื่อนรูปแบบกระบวนการเรียนรู้.....	183
รูปแบบที่ 1 รูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้หมอลำสู่สถานศึกษาหรือหน่วยงาน ต่าง ๆ.....	183

หัวเรื่อง	หน้า
รูปแบบที่ 2 รูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้หมอลำสำหรับกลุ่มผู้สนใจ ทั่วไป.....	198
ภาพความสำเร็จจากการพัฒนาทั้ง 2 รูปแบบ.....	202
ภาพความยั่งยืนของศูนย์ดำรงมรดกอีสาน สำรองเรื่องประพันธ์.....	207
บทที่ 6 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	219
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	219
สรุปผลการวิจัย.....	220
อภิปรายผล.....	224
ข้อเสนอแนะ.....	230
บรรณานุกรม.....	233
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	241
ภาคผนวก ข ครุภูมิปัญญาในศูนย์ดำรงมรดกอีสานสำรอง เรื่องประพันธ์	247
ภาคผนวก ค ตัวอย่างภาพกิจกรรม.....	256
ประวัติผู้วิจัย	269

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงการเชื่อมโยง กระบวนการศึกษากับหลักอริยสัจ 4	125
2 ปฏิทินนวัตกรรม	136
3 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านสัมพันธ์กับกิจกรรมที่สนใจ.....	185
4 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านสัมพันธ์กับกิจกรรมที่ฝึกได้.....	186
5 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านคอกม้ากับกิจกรรมที่สนใจ.....	189
6 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านคอกม้ากับกิจกรรมที่ฝึกได้.....	191
7 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านคอนกลอยๆ กับกิจกรรมที่สนใจ.....	195
8 แสดงรายชื่อนักเรียน โรงเรียนบ้านคอนกลอยๆ กับกิจกรรมที่ฝึกได้.....	196
9 แสดงรายชื่อผู้สนใจทั่วไปกับกิจกรรมที่สนใจฝึก.....	198
10 แสดงรายชื่อผู้สนใจทั่วไปกับกิจกรรมที่ฝึกได้.....	200

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1	เกี่ยวกับความรู้ SECI Model..... 54
2	เกลียวปฏิสัมพันธ์ (Interacting Spiral) 74
3	สายธารแห่งการวิจัยเพื่อท้องถิ่น..... 77
4	แหล่งกำเนิดของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นของไทย..... 78
5	คุณลักษณะของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น..... 79
6	ลำดับขั้นเป้าหมายของงานวิชาการและCBR..... 80
7	เส้นทางการเปลี่ยนแปลง “คนทำวิจัย”..... 81
8	วิธีวิทยาของ CBR..... 84
9	แสดงกรอบแนวคิดการขับเคลื่อนนวัตกรรม..... 120
10	สรุปขั้นตอนการวิจัย 130
11	แสดงรูปแบบที่ 1 รูปแบบการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้หมอลำสู่ สถานศึกษา หรือหน่วยงานต่าง ๆ..... 177
12	แสดงรูปแบบที่ 2 รูปแบบกระบวนการเรียนรู้หมอลำสำหรับกลุ่มผู้สนใจทั่วไป..... 179
13	แสดงกรอบแนวทางการพัฒนาการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น..... 231
14	แสดงการพัฒนา นวัตกรรมทางภูมิปัญญาที่เชื่อมโยงทุน 6 ทุน จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11..... 232

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นจากชุมชน.....	103
2. การเปิดป้ายศูนย์ดำรงธรรมคดีสถานฯ โดย ดร.ลลิต ถนอมสิงห์.....	104
3. ภาพชุดแต่งกายหมอลำในยุคเก่า.....	143
4. การแต่งกายหมอลำในยุคปัจจุบัน.....	147
5. การแต่งกายของตัวตลกในปัจจุบัน.....	148
6. หมอลำยอดชาย เจริญศิลป์ ลำเพื่อขอบริจาคเงินให้วัดสระแก้วบุบผาลามบ้าน โนนค้อ....	150
7. คณะวงกลองยาวหัวแก้วกาตำบลบ้าน โนนค้อ.....	151
8. ดร.ลลิต ถนอมสิงห์ เปิดเวทีเสวนาหัวข้อหมอลำกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	151
9. บรรยากาศการร่วมเวทีเสวนา.....	151

สารบัญภาพภาคผนวก

ภาพที่	หน้า
1 นางบุญตา ภูสิม.....	248
2 นายทองแดง ภารพันธ์.....	248
3 นางกัลยา อันทะปัญญา.....	249
4 นางทองคำ เหล่าขัติยะ.....	249
5 นางอมร จันทะเสน.....	250
6 นายประจักษ์ ภาระพันธ์.....	250
7 นายคำเผย นพพาน.....	251
8 นายสิงห์ทอง นพพาน	251
9 นายเลิศ ภูสมตา	252
10 นายไสว เหล่าขัติยะ	252
11 นางลำไพ วรรณจักร	253
12 นางหนูแดง จำปานุญ	253
13 นายพรชัย ถิตย์เจริญ.....	254
14 นายทวี แก้วโสม	254
15 นายลมบล ภูเวหา	255
16 กลุ่มผู้สนใจกำลังฝึกซ้อมดนตรี	262
17 กลุ่มผู้สนใจกำลังฝึกซ้อมดนตรี	262
18 ผู้วิจัยกำลังฝึกหัดวิธีการเป่าแคนให้กับเด็กนักเรียน.....	263
19 การฝึกหัดเป่าแคนของนักเรียน.....	263
20 กลุ่มสนใจร้องเพลงเปิดศูนย์วิทยาศาสตร์ชุมชน.....	264
21 กลุ่มสนใจแสดงดนตรีช่วยงานในการเปิดศูนย์วิทยาศาสตร์ชุมชน.....	264
22 กลุ่มสนใจร่วมจัดเวทีเสวนาหัวข้อหมอลำกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	265
23 การแสดงการลำโഴว้ของครุภูมิปัญญาหมอลำและลูกศิษย์.....	265
24 กลุ่มสนใจแสดงหมอลำให้ชุมชนได้รับชม.....	266

ภาพที่	หน้า
25 หมอลำยอชชาย เจริญศิลป์ นากลุ่มสนใจลำเพื่อบริจาค.....	266
26 นักเรียนโรงเรียนบ้านส้มกบแสดงดนตรีช่วยงานชุมชน.....	267
27 นักเรียนแสดงการฟ้อนรำช่วยงานชุมชน.....	267
28 ครูภูมิปัญญาคนตรีนำกลุ่มสนใจเข้าร่วมแห่ขบวนงานบุญบั้งไฟ.....	268
29 ครูภูมิปัญญาหมอลำ สาธิตการลำให้นักเรียนฟัง.....	268

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY